

DEWAN
TAMADUN
ديوان تـمـدـون إسلام

Islam

- **Hukum Jual Beli Barang yang Tidak Dituntut** dalam Pembelian Platform E-Dagang
- **Mengembalikan Akar Kejururawatan Islam** Antara Rufaidah dengan Nightingale

 **MALAYSIA
MADANI**

Bil. 05/2026

KKC 290-91914-0526
ISSN 2289-2893

9 772289 289001

 JendelaDBP

 Tamadun Islam DBP

#MalaysiaMembaca

Jilid 14 - Semenanjung Malaysia RM11.00 - Sabah/Sarawak RM11.50 - Brunei B\$11.50 - Singapura S\$11.50

Ketua Pengarah
Dr. Haji Mazami Jahari

Timbalan Ketua Pengarah (Dasar)
Haji Mohd Salahuddin Dato' Paduka Mohamed

Timbalan Ketua Pengarah (Operasi)
Zulfa Hamzah

Ketua Editor
Dr. Rosmani Omar
(ros_omar@dbp.gov.my)

Timbalan Ketua Editor
Marsilawati Mohamad Rani
(marsilawati@dbp.gov.my)

Siti Norsuhaila Samsudin
(suhaila@dbp.gov.my)

Editor
Syaza Wardina Abd Khalik
(syaza@dbp.gov.my)

Penolong Editor
Zulhilmi Shalehuddin
(hilmi@dbp.gov.my)

Pentadbiran
Zamirah Husali,
Dewati Hasanah Mohamad Amin,
Mohd Haniff Abdul Hamid

Urusan Langganan
Bahagian Pemecutan dan Pengedaran, Dewan Bahasa dan Pustaka,
Kompleks Dewan Bahasa dan Pustaka,
Lot 1637, Jalan AB 3/T, 64200 Ampang Jaku Kelang,
Selangor Darul Ehsan.
Telefon: 03-41810033 | Faks: 03-41812079 | E-mel: pp@dbp.gov.my
<http://www.facebook.com/vibpniaga> | <http://vibpniaga.my>

Reka Bentuk Kulit dan
Reka Letak Halaman
Muhammad Khairi Razali

Dicetak oleh
Atim Press Sdn. Bhd.,
No. 11, Jalan Perindustrian FPA,
Taman Perindustrian Putra Permai,
Bandar Putra Permai, 43300, Seri Kembangan, Selangor.
Telefon: 03-8939 0660 Faks: 03-8939 9255 E-mel: atimpress@gmail.com

DBP

© HAK CIPTA DEWAN BAHASA DAN PUSTAKA 2026

Hak Cipta Terpelihara. Mula-mula bahagian penerbitan ini tidak boleh diterbitkan ulang, diwarikan dalam bentuk apa pun, atau diartikan dalam apa-apa jua bentuk dan dengan apa-apa jua cara, sama ada elektronik, fotokopi, mekanik, rekaman ataupun lain-lain, sebelum mendapat izin bertulis daripada Ketua Pengarah, Dewan Bahasa dan Pustaka, Kuala Lumpur. *Dewan Tamudan* dalam diterbitkan pada setiap bulan mulai Januari 2013. Sidang editor berhak mempunyai salinan yang diterima sebagai tidak mengalahkannya. Karya yang diterbitkan tidak semestinya mencerminkan pendapat *Dewan Tamudan* atau Dewan Bahasa dan Pustaka. Setelah menghantar yang dikirimkan kepada Dewan Bahasa dan Pustaka hendaklah bebas daripada tuntutan ini hak cipta atau plagiat dan penulis bertanggungjawab sepenuhnya terhadap tuntutan yang terakut daripadanya. Karya yang dikirimkan juga sama ada diterbitkan ataupun tidak, tidak akan dikembalikan. Jika karya tidak diterbitkan dalam tempoh enam bulan selepas dihantar kepada editor, karya ini dianggap tidak akan diterbitkan. Sidang editor tidak bertanggungjawab atas kehilangan salinan atau karya yang dikirimkan melalui pos. Apabila mengimprimkan atau mengimprimkan, atau cetak semula atau salinan (di samping nama pena, jika ada), nombor kod pengesanan, alamat, nombor telefon dan alamat Bank Islam Malaysia Berhad (jika ada) untuk tujuan penyaliran dan layanan kesecamatan akhirnya hendaklah diterbitkan. Tanpa maklumat ini, salinan yang dikirimkan kepada kami tidak akan diterbitkan. Sila nyatakan sama ada maklumat yang dihantar kepada *Dewan Tamudan* dalam juga dihantar kepada penerbit lain ataupun tidak.

RUKUN NEGARA

BAHAWASANYA NEGARA KITA MALAYSIA MENDUKUNG CITA-CITA HENDAK:
Mencapai perpaduan yang lebih erat dalam kalangan seluruh masyarakatnya;

Memelihara satu cara hidup demokratik;

Mencipta satu masyarakat adil di mana kemakmuran negara akan dapat dinikmati bersama secara adil dan saksama;

Menjamin satu cara liberal terhadap tradisi-tradisi kebudayaannya yang kaya dan pelbagai corak;

Membina satu masyarakat progresif yang akan menggunakan sains dan teknologi moden.

Maka kami, rakyat Malaysia, berikrar akan menumpukan seluruh tenaga dan usaha kami untuk mencapai cita-cita tersebut berdasarkan atas prinsip-prinsip yang berikut:

KEPERCAYAAN KEPADA TUHAN
KESETIAAN KEPADA RAJA DAN NEGARA
KELUHURAN PERLEMBAGAAN
KEDAULATAN UNDANG-UNDANG
KESOPHANN DAN KESUSILAAN

روكون نگارا

بہاواسان نگارا کیت ملیسیا مندوکوغ چیتا ۲ ہندق:

منچاقای فرقادوان یغ لیہ ارت دالم کالغن سلوروہ مشارکت؛

ملہپارا ساتو چارا ہیدوف دیوکراتیک؛

منچیقتا ساتو مشارکت عادیل دمان کعمورن نگارا اکن داقت دنعمتی

یرسام تپارا عادیل دان سقسام؛

منجامین ساتو چارا لیبرل ترہادف ترادینسی ۲ کبودایان یغ کای دان

فلہا گای چورق؛

مبینا ساتو مشارکت فروکزیسیف یغ اکن معکوناکن ساینس

دان تیکنولوجی مودن.

مک کامی، رعیت ملیسیا، برقرار اکن منومقون سلوروہ بتاک دان اوسہا

کامی اوتوق منچاقای چیتا ۲ ترسبوت برداسرکن اتس فرینسیف ۲

یغ برایکوت:

کفرچایان کفد توہن

کستیان کفد راج دان نگارا

کلوہورن فرلہا گان

کدولتن اوندغ ۲

کسوفتن دان کسوسیلاان

2 KALAM EDITOR

Jejak Iman
Menuju Tanah Suci

3 AL-ASMAUL HUSNA

Al-Hakam
Yang Maha Menentukan
Hukuman

9 PUISI

Jiwa yang Tidak Turut Tawaf
Mohd Hairul Mohd Salleh

10 SEMASA

Asia Barat Medan Persaingan
Kuasa Besar
Azlizan Mat Enh

14 MEHNAH

Bahaya Candu Kerohanian
dalam Gerakan Zaman Baharu
Kamal Azmi Abd. Rahman

18 FARDU AIN

Ibadah Korban dan Cabaran
Semasa di Malaysia
Zulhelman Roslan

23 PUISI JAWI

Rehat dan Rawat
Mohd Istajib Mokhtar

24 MUAMALAT

Hukum Jual Beli Barang yang
Tidak Dituntut dalam Pembelian
Platform E-Dagang
Nor Amni Bazilah Mohd Zain

28 TAADIB

Memuliakan Guru
dan Menyuburkan Adab
pada Era Digital
Nur Syazwani Roslan

34 FIKRAH

Pembudayaan Pembelajaran
Sepanjang Hayat dalam
Masyarakat Kontemporari
Muhamad Fairuz Ali

38 TASAWUR

Belia Berjiwa Ihsan dan
Citra Masyarakat Bertamadun
Mohd Nizam Sahad

42 MUNAQASYAH

Mengurus Keresahan Digital
Merentas Generasi
Menurut Perspektif Islam
Norkumala Awang

46 SAKINAH

Peranti Digital
Pengganti Kasih Ibu Bapa?
Zaizul Abdul Rahman

50 ISLAM DAN SAINS

Usia Kesempurnaan Manusia
Menurut Perspektif Islam
dan Neurosains
Nurfaizatul Aisyah Ab Aziz

54 TAJDID

Mengembalikan Akar
Kejururawatan Islam
Antara Rufaidah
dengan Nightingale
Mohamad Firdaus Mohamad Ismail

57 PUISI

Mekar Bakawali
Hanna Sophia Hanafi

58 CERPEN

Rahim yang Dimaafkan
Nik Hazlina Nik Hussain

62 BAHASA AL-QURAN

Pertambahan Huruf Menjana
Peluasan Makna
Muhammad Hakim Kamal

04

TAMADUN

Transformasi
Pengurusan Haji
di Tanah Suci

Mohamad Muhaimin Mohamad Zaki

32

PEDOMAN

Amalan yang Paling
Dicintai oleh Allah SWT

Usia Kesempurnaan Manusia

Menurut Perspektif Islam dan Neurosains

Islam dan sains moden dilihat sering bergerak dalam dua domain yang berbeza-beza, iaitu satu entiti berasaskan wahyu yang bersifat mutlak, manakala satu entiti lagi berpandukan pemerhatian empirikal yang dinamik. Walau bagaimanapun, apabila kedua-duanya diletakkan dalam kerangka yang betul, wujud satu titik pertemuan yang amat menarik untuk ditelusuri, khususnya dalam perbincangan hakikat kesempurnaan penciptaan manusia.

Usia Ahli Syurga Menurut Perspektif Islam

Al-Quran menggambarkan syurga sebagai tempat yang penuh dengan kenikmatan, ketenangan dan kesempurnaan. Taman syurga disifatkan mempunyai sungai yang mengalir di bawahnya, manakala penghuninya bebas daripada perasaan sedih, kecewa, dengki dan benci sebagaimana dinyatakan dalam *Surah al-Baqarah* ayat 25 dan *Surah al-A'raf* ayat 43. Segala keinginan dipenuhi dan kehidupan di sana tidak lagi terikat dengan kelemahan biologi duniawi. Namun begitu, bagaimanakah keadaan fizikal manusia ketika berada di syurga kelak?

Terdapat satu kisah masyhur yang memaparkan sisi kemanusiaan Rasulullah SAW. Imam al-Tirmizi dalam *al-Syama'il al-Muhammadiyah* meriwayatkan bahawa seorang wanita lanjut usia datang menemui Rasulullah SAW, dan meminta Baginda agar mendoakannya masuk ke syurga. Baginda kemudiannya bersabda secara berseloroh yang bermaksud, "Wahai ibu fulan, sesungguhnya syurga tidak dimasuki oleh orang tua."

Tatkala mendengar jawapan tersebut, wanita itu pun beredat sambil menangis. Lantaran itu, Rasulullah SAW menjelaskan bahawa maksud Baginda ialah manusia tidak akan masuk syurga dalam keadaan tua kerana Allah SWT berfirman yang bermaksud, "Sesungguhnya Kami menciptakan mereka dengan ciptaan istimewa, serta kami menjadikan mereka perawan, yang penuh cinta dan sebaya umurnya." (*Surah al-Waqi'ah* 56:35-37).

Perincian tentang ciri fizikal ahli syurga dikuatkan lagi menerusi hadis riwayat Mu'az bin Jabal r.a. bahawa Rasulullah SAW bersabda yang bermaksud, "Ahli syurga akan masuk ke syurga dalam keadaan *jurdan* (tidak berbulu pada badan), *murdan* (tidak berjanggut), hitam kelopak matanya seperti bercelak, dan muda remaja berusia 30 tahun atau 33 tahun." (Hadis riwayat al-Tirmizi, no. 2545).

Bagi menegaskan kelangsungan nikmat tersebut, Rasulullah SAW turut bersabda yang bermaksud, "Sesiapa yang mati daripada kalangan ahli syurga sama ada ketika muda ataupun tua, mereka akan dikembalikan menjadi (berusia) 30 tahun di syurga, usia mereka tidak akan bertambah selama-lamanya. Demikian juga halnya dengan ahli neraka." (Hadis riwayat al-Tirmizi, no. 2562).

Berdasarkan kesemua hadis yang dinyatakan, ternyata bahawa ahli syurga akan berada dalam keadaan fizikal yang sempurna dan muda sekitar usia 30 tahun atau 33 tahun, malah usia ini tidak akan bertambah buat selama-lamanya.

Ibn Qayyim al-Jauziyah (w. 751H) dalam karyanya, *Haqdi al-Arwah ila Bilad al-Afrah* menjelaskan bahawa pemilihan usia ini bukanlah suatu kebetulan, sebaliknya melambangkan tahap kesempurnaan manusia dari aspek kekuatan fizikal, kematangan akal, kestabilan emosi, dan keupayaan menikmati kehidupan pada tahap yang paling optimum. Usia ini merupakan kemuncak dalam tempoh umur kehidupan umat Nabi Muhammad SAW seperti yang dinyatakan dalam hadis tersebut.

Dalam Islam, usia bukan sekadar angka, bahkan simbol keseimbangan fungsi insan. Pada usia awal 30-an, seseorang tidak lagi berada dalam fasa

Gambaran usia ahli syurga pada sekitar 30 tahun hingga 33 tahun dalam tradisi Islam mencerminkan konsep kesempurnaan insan. Neurosains pula secara empirikal mendapati bahawa julat usia ini bertepatan dengan kematangan struktur dan fungsi otak manusia.

kelemahan kanak-kanak atau ketidakpastian remaja, serta belum lagi melangkah kepada fasa kemerosotan kognitif dan fizikal pada usia tua. Keadaan manusia pada usia ini paling ideal.

Walaupun begitu, gambaran ahli syurga ini tetap bersifat ghaib dan tidak tertakluk kepada biologi sepenuhnya. Sains moden juga mengemukakan penemuan yang menakutkan apabila mendapati bahawa usia dewasa awal sehingga awal 30-an merupakan fasa penting dalam perkembangan otak manusia.

Perkembangan Otak Manusia Menurut Neurosains

Kajian terkini dalam bidang neurosains dari Universiti Cambridge, United Kingdom mengenal pasti empat titik perubahan utama yang berlaku pada manusia sekitar usia sembilan tahun, 32 tahun, 66 tahun dan 83 tahun. Dapatan tersebut menyimpulkan bahawa pada usia sekitar 30 tahun hingga 32 tahun, otak manusia akan mencapai satu tahap peralihan yang sangat penting, iaitu transisi daripada fasa perkembangan kepada fasa kestabilan struktur neural. Dalam konteks neurosains, keadaan ini dikenali sebagai "kematangan neural yang optimum".

Selain itu, keempat-empat titik perubahan tersebut membentuk lima fasa utama pembentukan otak sepanjang jangka hayat purata manusia yang ditandai oleh perubahan cara sel saraf saling berhubung antara satu dengan lain.

- **Fasa Pembentukan (Kelahiran hingga Sembilan Tahun)**
Otak kanak-kanak melalui proses "penapisan" sambungan saraf.
- **Fasa Kecakapan dan Peralihan (Remaja hingga Awal 30-an)**
Otak menjadi semakin cekap. Sambungan saraf bukan sahaja lebih tersusun pada kawasan tertentu, malah semakin pantas berkomunikasi merentasi seluruh bahagian otak. Kecakapan ini mencapai kemuncaknya pada sekitar usia 32 tahun, yang disifatkan sebagai titik perubahan besar dalam kehidupan otak manusia.
- **Fasa Dewasa (30-an hingga 60-an)**
Struktur otak menjadi lebih stabil selama hampir tiga dekad. Fasa ini sejajar dengan kestabilan tahap kecerdasan rasional dan pembentukan personaliti yang matang.
- **Fasa Penuaan Awal (Sekitar 66 Tahun)**
Otak mula mengalami kemerosotan perlahan apabila sambungan saraf mula berkurangan.
- **Fasa Penuaan Lewat (Sekitar 83 Tahun)**
Berlaku pengurangan komunikasi global dalam otak dan wujud kebergantungan fungsi pada kawasan tertentu sahaja.

3 Simbol Kesempurnaan Insan

Dalam Islam, usia ahli syurga tidak tertakluk kepada tafsiran literal biologi, sebaliknya keadaan ini menjadi simbol bagi insan kamil, iaitu manusia yang sempurna dari sudut fizikal, mental dan rohani. Walaupun neurosains tidak membicarakan soal roh dan akhirat, disiplin ilmu ini secara tidak langsung mengesahkan bahawa terdapat satu fasa umur yang memperlihatkan fungsi otak manusia berada pada tahap yang paling seimbang, efisien dan optimum.

Kajian ini membuktikan bahawa otak manusia sentiasa mengalami perubahan, dan sifatnya terus menyesuaikan keadaan daripada kelahiran sehingga usia lanjut.

Titik Pertemuan Islam dengan Neurosains

Apabila pandangan Islam dan penemuan neurosains ini diletakkan secara berdampingan, terdapat keharmonian fakta yang signifikan antara kedua-duanya. Antaranya termasuklah:

1 Kesempurnaan Akal dan Emosi

Islam menggambarkan ahli syurga berada pada peringkat usia yang menyaksikan akal dan emosi berada dalam keadaan paling seimbang. Neurosains pula menunjukkan bahawa keupayaan kawalan emosi, empati dan pemikiran rasional manusia hanya benar-benar mencapai tahap matang pada sekitar usia awal 30-an.

2 Kematangan Tanpa Kemosotan

Usia 30 tahun hingga 33 tahun berada di tengah-tengah kehidupan dewasa, iaitu setelah fasa ketidakpastian keremajaan dan sebelum bermulanya kemerosotan kognitif yang perlahan pada usia lanjut. Hal ini sejajar dengan gambaran syurga sebagai tempat tanpa penuaan, penyakit dan kelemahan.

Had dan Batasan Sains

Hal yang penting untuk ditegaskan bahawa kehadiran bidang neurosains bukanlah bertujuan untuk membuktikan kebenaran akidah. Islam tidak memerlukan ilmu sains untuk mengesahkan ajarannya. Sains bertindak sebagai alat untuk memahami mekanisme fungsi otak manusia di dunia, manakala Islam menerusi wahyu menjawab persoalan tujuan manusia diciptakan dan hala tuju mereka pada akhirnya.

Namun demikian, keselarasan fakta tersebut menguatkan satu prinsip tauhid yang penting, iaitu setiap ciptaan Allah SWT bersifat teratur dan penuh hikmah. Apa-apa sahaja yang digambarkan melalui wahyu pastinya selari dengan fitrah dan hakikat penciptaan manusia.

Tuntasnya, gambaran usia ahli syurga pada sekitar 30 tahun hingga 33 tahun dalam tradisi Islam mencerminkan konsep kesempurnaan insan. Neurosains pula secara empirikal mendapati bahawa julat usia ini bertepatan dengan kematangan struktur dan fungsi otak manusia.

Walaupun kedua-duanya bergerak dalam domain yang berbeza-beza, iaitu antara perkara ghaib dengan sesuatu yang bersifat empirikal, titik temuannya mengajak kita untuk terus bertafakur, merenung dan menghayati kebesaran Allah SWT. Sesungguhnya, ilmu sains merupakan wadah untuk seseorang mengkaji kehebatan ciptaan-Nya, manakala wahyu menjadi panduan baginya untuk memahami tujuan sebenar kehidupan. ♦